

آموزش کوک سنتور به کمک تیونر

نگارش
مسعود محمدی
www.ketab.ir

انتشارات بسته‌نگار

سرشناسه	:	محمدی، مسعود، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	:	آموزش کوک سنتور به کمک تیونر/نگارش مسعود محمدی،
مشخصات نشر	:	اصفهان: بسته نگار، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۴ص: مصور.
شابک	:	3-2-95416-978622
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	چاپ سوم.
موضوع	:	سنتور - کوک کردن
موضوع	:	Santur -- Tuning
موضوع	:	سنتور - آموزش
موضوع	:	Santur -- Instruction and study
رده بندی کنگره	:	۱۶۵MT
رده بندی دیویی	:	۲/۷۸۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۷۵۷۷۳۲

آموزش کوک سنتور به کمک تیونر

نگارش مسعود محمدی

نشر بسته نگار

طراحی گرافیک نسرین سخایی قلعه رودخانه

ویرایش ادبی و صفحه آرایی شهاب منا

چاپ اول بسته نگار و سوم کلی ۱۳۹۸

تعداد ۱۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ است

شابک : 3-2-95416-978622

قیمت : 45000 تومان

مرکز پخش شهر موسیقی

www.50 50 100.ir - 09022489687

مؤسسه فرهنگی هنری بسته نگار سپاهان

اصفهان، خانه اصفهان، خیابان گلخانه، سه راه ماه فرخی، پلاک ۶۶

همراه: ۰۹۱۳۱۱۴۶۵۰۲

www.BastehNegar.com

تلفن: ۰۳۱-۳۴۲۰۳۰۴-۵

info@BastehNegar.com

فهرست مطالب

در باره مؤلف	۶
مقدمه مؤلف	۷
تقریظ میلاد کیایی	۹
تقریظ قدرت الله ستایش	۱۰
فصل اول: تئوری موسیقی و آشنایی با فواصل	
آشنایی با دایره نت های موسیقی	۱۱
علائم ترکیبی (سرکلید) و کاربردشان در کوک ساز	۱۲
آشنایی با فواصل موسیقی غربی	۱۳
آشنایی با فواصل موسیقی ایرانی	۱۴
معادل سازی نت ها نسبت به همدیگر	۱۵
فصل دوم: آشنایی با عملکردهای دستگاه کوک	
انواع کارکردهای دستگاه کوک	۱۶
شرح حالت تیونر	۱۶
شرح حالت مترونوم	۱۸
فصل سوم: آشنایی با انواع دستگاه های کوک	
آشنایی با تیونر کورگ سی ۴۰	۲۰
آشنایی با تیونر میوزدوام تی ۶۰	۲۴
آشنایی با تیونر میوزدوام تی ۴۰ و ۱۰۰	۲۹
فصل چهارم: اطلاعاتی درباره کوک سنتور	
عوامل خالی شدن کوک سنتور	۳۴
ابزارهای لازم برای کوک سنتور	۳۷
روش کوک سنتور	۳۷
راهنمای کوک سنتور	۳۹
آزمون کوک	۳۹
روش صحیح حلقه زدن سیم ها	۴۱
مفاهیم بنیادین	۴۲
اطلاعاتی درباره ابعاد سنتور	۴۴
فصل پنجم: کوک سنتور در دستگاه های موسیقی	
آشنایی با اجزای سنتور	۴۶
کوک سنتور در دستگاه شور و نوا	۴۷

۴۸		کوک سنتور در دستگاه سه‌گاه
۴۹		کوک سنتور در دستگاه همایون
۵۰		کوک سنتور در دستگاه ماهور و راست پنجگاه
۵۱		کوک سنتور در دستگاه چهارگاه
۵۲		کوک سنتور لا کوک
۵۳		کوک سنتور سی کوک
۵۴		کوک سنتور فاکوک

فصل ششم: کوک سنتور با تصویر دستگاه تیونر

۵۵		دستگاه شور و نوا
۵۶		دستگاه سه‌گاه
۵۷		دستگاه همایون
۵۸		دستگاه ماهور و راست پنجگاه
۵۹		دستگاه چهارگاه
۶۰		سنتور لا کوک
۶۱		سنتور سی کوک
۶۲		سنتور فاکوک
۶۳		فهرست منابع

به نام خالق زیبایی‌ها

احتراماً به استحضار می‌رساند اینجانب، بعد از گذشت حدود شصت سال سابقه در فعالیت‌های مختلف موسیقایی، به ویژه در نوازندگی سنتور، به تجربیات گوناگون و متعددی در زمینه این ساز ملی ایرانی دست یافته‌ام که هریک از این تجارب می‌تواند جداگانه جای بحث و تبادل نظر داشته باشد و لازم به یادآوری است که نوازندگی سنتور نیاز به دو هنر دارد: یکی نواختن و دیگری کوک؛ لذا در مورد کوک سنتور در مقامات مختلف موسیقی ایران، به ویژه مقام‌هایی که دارای فواصل سه چهارم یا پنج چهارم پرده‌ای (برگرفته از سُرّی و کُرن‌ها) باشند، تجربه نشان داده علاوه بر رعایت قواعد و اصول علمی «حس» نقش بسیار مهم و سازنده‌ای را ایفا می‌کند. اگر به تک‌نوازی نوازندگان چیره‌دست، مشهور و صاحب‌نام کشورمان دقت کرده باشیم، در اجرای برخی از نت‌های متغیر یا عَرَضی - به ویژه متغیرهای ربع‌پرده‌ای - فاصله این گونه نت‌ها متفاوت است و اجرای آنها نیز کاملاً حسی اعمال می‌گردد.

آقای مهندس مسعود محمدی، هنرمندی گرامی از دیار زیبا و فرهنگ پرور گیلان، شهر ماسال، با تحقیقاتی که داشته‌اند اقدام به تألیف و انتشار کتابی در زمینه کوک سنتور نموده‌اند. از آنجا که نوآوری و خلاقیت در زمینه‌های مختلف موسیقی ایران با حفظ ارزش‌ها و سنت‌های دیرین و ارزشمند گذشته یکی از معانی اصلی هنرها محسوب می‌گردد و قضاوت در مورد کم و کیف هرگونه نوآوری را نیز گذر زمان به عهده خواهد داشت، اقدام مبتکرانه این هنرمند گرامی قابل تقدیر، و مطالب کتاب آموزش کوک سنتور برای هنرجویان و نوآموزان مفید و باارزش است. ایشان با تحقیق فراوان در طول چند سال به شایستگی توانسته‌اند تجربیاتی را که در ساخت سنتور و همچنین نوازندگی این ساز به دست آورده‌اند به همراه مبانی نظری موسیقی در قالب مجموعه‌ای به نام آموزش کوک سنتور با تیونر به علاقه‌مندان ارائه کنند و هنرجویان نیز می‌توانند به کمک دستگاه‌های الکترونیکی کوک (تیونر) قوانین اولیه کوک را فرا بگیرند. به امید آنکه به واسطه این ابزار کمک آموزشی و در گذر زمان به این توانایی برسند که ساز خود را چون ما قدیمی‌ترها با گوش کوک کنند.

میلاد کیایی^۱

تهران، پاییز ۱۳۹۵

۱. میلاد کیایی (متولد ۱ مهر ۱۳۲۳ تهران) موسیقی را از برادر بزرگش، ایرج کیایی (از شاگردان برجسته استاد ابوالحسن صبا) آموخت. فعالیت هنری خود را از سن ده سالگی در برنامه کودک رادیو آغاز کرد و پس از آن مسئولیت اجرای چند برنامه رادیویی و تلویزیونی به نام‌های «احساس و اندیشه» و «بزم آدینه» را برعهده گرفت. در هفده سالگی در مسابقات هنری آموزشگاه‌های سراسر کشور در رشته موسیقی، ساز سنتور، مقام نخست را کسب کرد. تعدادی از فعالیت‌های هنری ایشان عبارت‌اند از: ساخت «قطعات بی‌کلام بگام»، ابروی باران، موسیقی روی تیم‌های محلی ایران، سارا، قطعاتی برای سنتور و آرکستر، ساخت موسیقی متن برای هجده فیلم سینمایی و سریال‌های تلویزیونی و بسیاری قطعات دیگر. استاد میلاد کیایی ابداعاتی در مورد کوک سنتور انجام داده است و تألیفاتی نیز در زمینه فواصل و گام‌های ایرانی در دست چاپ دارد. آهنگساز و سرپرست آرکستر «گلپا» بوده و ترانه خاطره‌انگیز «موی سپید» از ساخته‌های ایشان است. در سال ۱۳۸۰، موفق به دریافت درجه «دکتری موسیقی» در رشته نوازندگی و آهنگسازی از شورای عالی ارزشیابی هنرمندان کشور گردید و به همین مناسبت استاد «علی تجویدی»، با وجود اینکه در بستر بیماری بود، طی مراسمی لوح افتخار هنری را به پاس پنجاه سال فعالیت هنری به ایشان اهدا کرد. وی سبک خاصی در نوازندگی سنتور بنیان نهاد و کنسرت‌های بسیاری نیز در داخل و خارج از کشور، از جمله در کانادا، فرانسه، آلمان، آمریکا، سوئد، هلند و انگلیس اجرا کرد و تعدادی از شاگردان ایشان نیز در کشورهای کانادا و انگلیس به دوره دکتری موسیقی راه یافته‌اند. کتاب راز آشکارا، به کوشش علیرضا میرعلینقی، درباره پنجاه سال فعالیت هنری ایشان است که در مدت کوتاهی به چاپ پنجم رسید.